SIVISTYSVALIOKUNTA 19.2.2025

LAKI SUOMEN AKATEMIASTA JA TUTKIMUSTURVALLISUUS

Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUTin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

Rehtori Juha-Matti Saksa

LUT-yliopisto

TUTKIMUS JA KOULUTUS LUOVAT TULEVAISUUTTA

1. Investoinnit tutkimukseen ja koulutukseen - Pitkäjänteinen panostaminen ja rahoituksen turvaaminen tutkimukseen ja koulutukseen ovat keskiössä Suomen tulevaisuuden rakentamisessa luoden kilpailukykyä ja hyvinvointia.
   - Innovatiivinen ja kestävä yhteiskunta
   - Tiede, teknologia ja koulutus menestystekijöinä
2. Korkeakoulutuksen visiotyö - Korkeakoulutuksen kilpailukyvyn edistäminen ja sisällöllisen yhteistyön kehittäminen ylläpitäen korkeaa laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta.
3. Vastuullinen kansainvälisyys - Suomen vetovoima kansainvälisesti ja kansainvälisten opiskelijoiden integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään edesauttaa Suomen kehittymistä ja avaa mahdollisuuksia innovaatioille ja talouskasvulle.

TUTKIMUKSEN TURVALLISUUS

1. Hallituksen esitys sekä opetus- ja kulttuuriministeriön muutosesitys ovat ongelmallisia asettaen epämääräisiä velvoitteita parantamatta tutkimuksen turvallisuutta
   - Epämääräisyys voi tuoda merkittävää haittaa tutkimusrahoituksen myöntämiseen ja käyttämiseen
2. Euroopan unionin suositus tutkimuksen turvallisuuden parantamisesta (C/2024/3510) pohjaksi tutkimuksen turvallisuuden määritelmälle sekä kansallisille toimille ja työnjaolle
   - Riskien arviointia tärkeää kehittää yhteistyössä korkeakoulujen ja muiden tutkimusta tekevien organisaatioiden kanssa
   - Käyttöön otettavat toimintatavat tulee olla tutkimusta tekevän organisaation päätettävissä kullekin alalle ja tilanteeseen parhaaksi sopivalla tavalla.
3. Turvallisuuden arviointi ja tieteellinen arviointi pidettävä erillään
   - Riskiarviointi tulisi tehdä vain vertaisarvioinnin perusteella rahoituskelpoisille hankkeille, joiden riskiprofiili sitä edellyttää
   - Tieteellinen arviointi ja turvallisuusarviointi erillisiä ja kansainväliseen vertaisarviointiin ei kuulu turvallisuusriskien arviointi.
   - Rahoituspäätösten tulee perustua tieteelliseen laatuun.

ESITYS SÄÄNNÖSTEKSTIKSI

1. *2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan Suomen Akatemian tulee edellyttää, että tutkimuksen turvallisuus ja siihen kohdistuvat riskit tutkimushankkeissa, tutkimusyhteistyössä ja tutkimustulosten hyödyntämisessä otetaan asianmukaisesti huomioon.*
   - Rahoitusehdoissa huomioidaan jo nyt valtionavustuslain lisäksi vientivalvontaa ja kansainvälisiin pakotteisiin liittyvä sääntely. Rahoituksen saaja on aina suomalainen organisaatio.
   - Rahoituksen saaja on vastuussa tutkimuksen turvallisuudesta. Tulevaisuuden tilanteet ja riskit ovat ennakoimattomia, joten ylätason muotoilu on tarkoituksenmukaisin.
2. Selkeyden vuoksi ja väärintulkintojen välttämiseksi esitetään kirjattavaksi*: ”Lain tarkoituksena ei ole rahoitettavien hankkeiden tutkimusaiheiden tai kysymyksenasetteluiden rajaaminen, eikä tutkimusaihe tai kysymyksenasettelu voi olla perusteena rahoituksen myöntämättä jättämiselle.”*
   - Perustuslain mukaan tieteen ja tutkimuksen vapaus on turvattu.
   - Tieteen harjoittajalla on oikeus valita tutkimusaiheensa ja –menetelmänsä.

LUT
University